

SOSYAL ALANDA ATATÜRK DÜŞÜNÜNE BİR BAKIŞ

Prof. Bahri SAVCI

G İ R İ Ş :

Sosyal alanda Atatürk düşünü, Türk insanını grubu ile —sosyal katı ile— toplumu ile tarihin tasfiye sürecinden geçirme ve elde kalanlarla kimi yeni değerler ve kurumlar içinde her yönden çağdaşlaşmaya yönelme, ve oradan bir kez daha düşmeden uygarlık düzeyini geliştirme düşünüdür. Yani burada sosyal açıdan bir tasfiye vardır. Yeni modeller içinde bir yeniden kurma vardır. Orada da eski meme vardır.

Böyle olunca sosyal alanda Atatürkçülük, bu tasfiyede uyulacak ilkeler ile bu yeniden kurmada kullanılacak yöntem ve malzemeyi sap-tayarak sosyal yaşamı çağa uydurma, ve çağı geliştirme eylem ve işlemlerine girişmedir. Yani sosyal alanda Atatürkçülük; sosyal değişme ve gelişmedeki ilkeleri —yöntemi-malzemeyi— ve tüm bunlarla yapılacak sosyal gelişme ve değişme eylem ve işlemlerini deyimler. Amaç, insanı grubu ile —sosyal katı ile— toplumu ile geri ve arkaik olandan arımadır, yapma (sun'i) ve sapma olandan kurtarmadır; çağın gerçek fenomeni, olgusu olan halka dayalı bir toplumca yükselmeye ulaşmadır (devletçilik) ve oradan düşmemedir.

Evet sosyal alanda Atatürk düşünü, çağın gerçek fenomeni olan HALKÇILIK ilkesini görür. Toplumca yükselme bir yöntem olarak DEVLETÇİLİĞİ-SOSYALCİLİĞİ verir. Halka ve sosyal içeriğe varmak için arama, yeniden kurma, çağdaş düzeyde sürüp gidebilme yollarını arama ilkesi de DEVRİMCİLİK denen ilkeyi verir.

Bir başka deyimle sosyal alanda Atatürk düşünü; geleneksel osmanlı kültürünün —değerinin— yapısının sarsılmış olduğunu ve artık işe yaramadığını görme ve bunu ileri sürmektir, böylece geleneksellüğün reddidir.

Sosyal alanda Atatürkçülük, ayrıca bu sarsılmış kültür —değerler— yapı üzerine osmanlı aydınlarının batının kendi adına yaptığı

etkilerin ve baskısı ile getirdiği aktarma kültürün —değerlerin— yapısal modellerin ekonomik kalkınmanın iyi oturmadığını da görerek bu aktarmacılık ve uyuşturmacılık (telifçilik) sistemlerinin de reddidir.

Bu alanda Atatürkçülük yukarda gösterilen yolla varılan sonucun, duruk osmanlılık ile temelden yoksun ve eksik olarak yapılan aktarmacılığın birbirlerine tutmazlıkları dolayısıyla bir uygarlık ikileşmesinden öteye gidemeyen yüzeysel gelişmelerden öteye geçemediğini, ciddi bir kültürel-sosyal-ekonomik gelişme şansı getirmediğini görerek Türk ulusunu bu yetersizlikten kurtarmak düşünüdür. Bunun içindir ki sosyal alanda Atatürk düşününü, köke inme, insanı —grubusosyal katı— ile ve öteki insanlar-gruplar-sosyal katlar ile ve en sonunda tüm toplum ile bütünleştirme düşünüdür. Batılı sanayiîin Osmanlı üzerine kurduğu emperyalist ekonominin kendisi için, kendisine dayalı azınlıkların ayrıcalıklarını koruma sistemi olmak için uğraştığını gözden uzak tutmazsak sosyal alanda Atatürk düşününün, böyle bir bütünleşmeyi gerçekleştirme zorunda olduğunu daha iyi anlarız.

Sosyal alanda böyle bir bütünleşmeyi öngören Atatürk düşününü tarihin zorunlu sonucu olarak doğmuştur. Bu düşün sosyal prensip olarak dinamiğini DEVRİMCİLİKTE; dayanağını ve doğrultusunu HALKÇILIKTA; yöntemini ve içeriğini DEVLETÇİLİK ile SOSYAL DAVRANIŞ VE TUTUM prensibinde bulmuştur. Yani Atatürkçü düşünün ürünü olarak sosyal alanda Atatürkçülük; devrimcilik-halkçılık-devletçilik ve sosyalcilik prensipleri haline gelmiştir.

Buraya nasıl gelindiğini anlar isek sosyal alanda Atatürkçülüğü, Atatürkçülük örgüsünü yaratan devrimcilik-halkçılık-devletçilik ve sosyalcilik öğelerini daha iyi anlarız. Ayrıca bu üç ilkenin türlü durumlar içinde neleri gerektirdiğini de daha iyi kavrarız.

Gerçekten osmanlı kültürü-değerleri-sosyal yapısı 16. yy. dan bu yana sarsılmaya başlamıştı. Bu sarsılma, kısa bir süre içinde bozulmaya ve çökmeye yol açmıştır.

Önce XIX. yüzyıldaki batı sanayi devrimi; osmanlıyı batının ucuz hammadde kaynağı pahalı işlenmiş madde pazarı haline getirerek osmanlı ülkesinde ekonomik sistem olarak çifte sömürülmeyi vermiştir.

Fakat batı ile ilgilenme ve bir ilişki kurma akımı hemen arkadan —ya da hemen hemen aynı zamanda— batının liberal düşüncelerini de getirmiştir. Bunlar özgürlükçü-eşitçi-hukuksal ve yönetsel reformcu (ıslahatçı) fikirlerdir.

Bu batılı düşünler ve kurumlar ya geleneksel Osmanlı düşün ve kurumları ile karşılaşmış reddedilmişlerdir, ya da tam batılaşmamış Os-

manlı aydınları tarafından islam kılığı altına sokularak bozulmuşlardır. Ya da batı iktisat merkezlerinin ve tekelci sermaye çevrelerinin etkisi ile bu kurumlar emperyalizmin işine yarar kalıplar haline gelmiştir. Şöyle ki;

Batı liberal düşünüyü, mutlakiyeti red eder, ve özgürlüğü getirirken; bu oluşum osmanlıda başka türlü gelişmiştir. Batı sanayi devrimi osmanlıdaki kimi sosyal tabakaları zayıflatmıştır. Bunlar ezilerek, sarılarak merkezden kopma istidadı kazanmışlardır. Oysa ki bunların kopmamasını sağlamak gerekirdi. Bu, aslında buna sebep olmuş olan tekelci batı iktisat merkezlerinin işine gelmezdi onun için bu merkeze osmanlı aydınlarının merkezi devlet bürokrasisini kuvvetlendirme reformlarını desteklemesini sağlamıştır. Böylece osmanlıda, yapılan türlü reformlar merkezi devlet bürokrasisini kuvvetlendirerek onun egemenliğini sağlama sonucu vermiştir : Batıda olduğu gibi mutlakiyeti tasfiye ve özgürlüğü tüm getirme sonucunun tersi bir sonuçtur bu.. Ayrıca Osmanlı aydınlarının reformculuğu daha çok batı sanayii emperyalizminin uzantısı olan yerli merkezlerin —azınlıkların— hem devlet karşısındaki hem de toplum karşısındaki durumlarını koruma ve sağlamlaştırma aracı olmuştur. Batı ile yapılan serbest ticaret ilişkilerinin yöntemi osmanlı sosyal yapısının temellerinden olan esnaf ve zanaatkarları yıkmıştır, ulusallaşma dışında bir ticaret ve sanayi azınlığı yaratmış ve bunu kuvvetlendirmiştir.

Böylece ki Osmanlı aydınları reform çabaları gösterdikleri halde, bundan tam bir batılılaşma ve modernleşme modeli doğamamıştır. Hele ulusal bir kalkınma modeli hiç gerçekleştirmemiştir. Batıya bağlı, batının ekonomik-kültürel ve dolayısıyla siyasal üstünlüğüne ve sömürüsüne bağlı düzeysel bir uygarlık meydana gelmiştir. Bu da geleneksel osmanlı uygarlığı ile beraber yürütülmek istendiği için ortada görülen yalnızca bir uygarlık ikileşmesinden ibaret kalmıştır.

Bir başka deyimle geleneksel kültürümüz-kurumlarımız-yaşam biçimimiz yeni çağın kültürleşerek, sanayileşerek getirdiği modernleşmeyi yerleştirmeye elvermemiştir. Vak'a yeni düşünceler ve kurumlar aranması ve batıdan göyle kurumların aktarılması işi boyuna düşünülmüştür. Fakat getirilmek istenen batılı kurumlar ve kurallar ya ümmetçi âsıai kültürümüz ve kurumlarımız tarafından yozlaştırılmış ve red edilmiştir ya da azınlıklarının ayrıcalıklarının yürütmelerine yaramıştır. Bir tek sözcük ile söylemek gerekirse Osmanlılık, geleneksel uygarlıktan çağdaş uygarlığa dönüşünü yapamamıştır. Osmanlıda ancak bir uygarlık ikileşmesine varılabilmektedir : Ümmetçi ve âsıai bağlar sürmüştür, onun yanında kimi batılı kurum ve düşünceler yer alabilmiş ise de, bunlar ya yozlaşarak temel niteliklerindeki renk ile

sürememişlerdir, ya da ancak devlet bürokrasisinin egemenliğini verme sonucunu doğurmuştur. Ayrıca azınlıkların ekonomik ve sosyal kuvvetliliklerini hukuksal açıdan da garanti altına alan bir ayrıcalıklar sistemi meydana getirmişlerdir. Ki, bütün bunlar çağdaş uygarlığa ve onun refahına dönüşüm olmaktan çok uzakta kalmışlardır.

İşte bundan kurtulmak için, tarih, ortaya Atatürk düşününü, Atatürkçülüğü getirmiştir.

Sosyal alandaki bu Atatürk düşününü; geleneksel kültürün-değerlerin-yapının arkaik nitelikleri dolayısıyla yetersizliğini saptamadır. Osmanlı aydınlarının bunlar üzerine oturtmaya uğraştıkları batıdan aktarılan değerler ve kurumlar ile ortaya çıkmış olan uyuşturmacılığın (telifçiliğin) reddidir. Çağın düşününe ve sosyal-ekonomik kurumlarının özüne kapalı kalmaktan dolayı ancak batının osmanlıyı sömürmesi olanağı haline gelmiş bulunan sisteminin kritiğidir. Ve doğal olarak da derin tasfiye köklü ve yeni bir değişim ve gelişim eylemlerine gidiştir.

Böyle bir saptama, red ve kritik sosyal alanda Atatürkçülüğe şu nitelikleri vermiştir :

A — Atatürkçülük sosyal alandaki dinamiği ile devrimciliktir.

Sosyal alanda Atatürkçülüğün ilk planda görünümü devrimciliktir. Buna Türk devrimciliği denir. Türk devrimciliği de yer yüzünde görülmüş, yaşanmış büyük devrimlerin kendi ortamlarında yaptığı gibi kökten bir değişim yapmak ister : Geçmişten gelen değerleri-kurumları-bunlara dayalı düzeni değiştirmek; yeni kurumlar-yeni değerler getirmek ve onlara dayalı yeni bir düzen kurmak ister.

Gerçekten Atatürkçü devrimcilik, her şeyden önce bir eskimiş düzenin reddidir. Bu düzen Osmanlı kalıntısı öğelerle bunların üzerine yapma (sun'i) olarak oturtulmuş kimi yabancı öğelerin birbiri ile uyumsuzluk teşkil eden ikili, uyuşmacı düzenidir. Red edilecek düzen içinde kapitalist-emperyalist-tekelci batı ekonomisinin batılı sahipleri ile yerli azınlıklardan kurulu el ulaklarının egemenliği vardır. Bunun için bu egemenliği veren düzen red edilecektir. Gene bu düzen içinde kimi osmanlı aydınlarının iyi niyetlerine karşın ancak bir tanzimat ve meşrutiyet görüntüsü kazanan bir saltanatçı ve onun "hakimiyeti şahsiyetçi" siyasal sistemi vardır ki halkın ve onun siyasal deyimi olan ulusun yararını vermediği için onun da red edilmesi gerekir. Bütün bunları şöyle gösterebiliriz.

a) Yerli âsiaîliğin ve batı etkisi ile doğan ikiliğin reddi :

Gerçekten imparatorlukta insan-grubu-sosyal katı-ve toplum arkaik, âsiaî, ümmetçi bağlarla çevrilidir. Bu bağların üzerine tanzimat ve meşrutiyet ıslahatçıları bazı batılı değer ve kurumlar getirmişlerse de bunlar osmanlıya çağdaş gerçek kültür değerleri ve kurumları temelinde bir gelişmecilik teşkil etmemiştir. Ortada görülen kültürde ve ekonomide çağdaşlamaya varamamış bir uyuşmacılıktan ibarettir. Bu yerli âsiaîlik ve onun üzerine batı etkisi ile gelen ikilikten kurtulmak için kültürde-değerlerde-insanı insan eden kurumlarda ve ilişki biçimlerinde müsbet bilim zihniyetine ulaşabilmelidir. Bunun boyutları içinde özgür düşünce varılmalıdır. Metafizik ve dinsel zorlamaların ötesinde davranışları yeğleyebilen (tercih edebilen) bir özgür meleye kavuşmalıdır.

Öyle ise her şeyden önce kültürü ve değerleri bağlayan arkaik-âsiaî-ümmetçi ve uyuşturmacı bağlardan arınmak gerekir. Bu arınma bir devrim ile olur.

Atatürkçülük kültürü-değerleri; böyle arkaik-âsiaî-ümmetçi-osmanlı uyuşturmamacısı olgulardan, etkilerden, baskılardan, zorlamalardan son derece eleştirici bir esprî ile arıyan ve onlar yerine bilime-bilim zihniyetine-özgürlüğe-laikliğe uygun bir kültürü ve değerleri, böyle bir kültür ve değerler demetini getiren bir devrimciliktir. Bu devrimcilik; insanı-grubunu-sosyal katını-tüm toplumunu bilime yani çağdaş kültüre ve düşünceye götürecektir. Bu, yeniden kültürleşerek modernleşme devrimidir.

Bu, devrimin yerli âsiaîlik ve arkaiklikden kurulu yönü reddidir.

Atatürkçü devrim, bunlar üzerine batılı liberal düşünün ve akımının bütün gerekleri ve kurumları ile birlikte gelememesinden doğan bir osmanlı uyuşmacılığı ve telifciliğini de red eder. Gerçekten hemen aşağıda işaret edileceği üzere batı bir yönü ile Türkiye üzerinde tekeli bir kapitalist emperyalist düzeni kurmuş olduğu halde bir yönü ile de osmanlıları çağın düşün ve sosyal ve siyasal kurumları açısından da etkilemiştir. Tanzimat ve meşrutiyet osmanlı kuşakları —hatta onlardan önceki osmanlı ıslahatçıları— batının liberal değerlerini, kurumlarını sistemlerini Türkiye'ye aktarma konusunda bu etkilenmeden yararlanmışlardır. Özellikle genç osmanlılara göre bir batılı meşrutiyet içinde batının özgürlük düşününü insan hakları ve eşitliği prensibi, hukuk demeti, eğitim sistemi, yönetsel mesleklere çıkışı verecek kurumları benimsenirse, bunlar Osmanlı toplumunun aydınlıkçı kadrosunu ve onlar eliyle kullanılacak bir yükselme cihazını verecekti.

Fakat böyle olmadı, olamadı ancak bir ikilik meydana geldi. Yeni sosyal düşünler ve onlara göre siyasal cihazlanma, hanedan mutlakiyetini kaldıracaktı. Ama tersine merkez-bürokrasisinin kuvvetlendirme sonucunu verdi. Önceleri bu bürokrasinin en egemen noktası olan sultanlardan, sonra parti oligarşilerinde kişileşen "hakimiyeti şahsiye"ciğin sürmesine yaradı insan hakları, hukuksal eşitlik, ticaret ve ceza mevzuatındaki yeni prensipleri, islami hukuku tüm silemedi. Eğitim ıslahatının getirdiği teknik-askeri-sivil yönetsel mesleklere çıkışı veren okullar medreseleri ve Osmanlı aydınlarının Asya'da tutumunu kaldıramadı. Bir tek tümce söylemek gerekirse, siyasal cihazlanma-adalet-eğitim ve tüm sosyal ilişkiler alanında ikilikler doğdu : islâmi Osmanlı değerleri, kültürü, hayat görüşü ve tutumu ile batılı değerler kültür ve hayat görüşünden gelen kurumlardan kurulu bir ikilik...

İşte Atatürk devrimciliği bu yerli âsiafiliğin reddi ile birlikte, bunun üzerine batılı etkilerin gelmesinden bu ikili yaşam biçiminde, tüm değerleri ve kurumları red devrimidir.

b — Tekelci kapitalist emperyalizmin Türkiye'ye tanıdığı rolün reddi.

İmparatorlukta kültürün-değerlerin ve bunlara dayalı sosyal ilişkilerin kapalı toplum kültürü-değerleri-sosyal ilişkileri oluşu gibi, ekonomik yaşam da kapalı bir toplumun ekonomik ilişkileri modelinden ibarettir.

Bir tümce ile, ekonomik yaşam; modern sanayi üretimine kapalı, fakat modern sömürü etkisine, baskısına açık bir yaşamdır. Bunda batılı liberallik ve özgürcülük, Osmanlının sanayileşerek modernleşmesini vermez. Ama batılı sermayenin ve yerli azınlıklar zekası ile girişiminin yarattığı ekonomik ve sosyal ayrıcalıklığı durumunun yaratılmasını korunmasını, garanti edilmesini verir, bunu ister.

Gerçekten batı kendi sanayi toplumu düzeyinin az gelişmişler üzerindeki bir emperatifi olarak, bizi ucuz hammadde ambarı işlenmiş pahalı madde pazarı rolü oynamaya zorlamıştır. Bu da ülkenin gittikçe fakirleşmesi; tüm sosyal kategorilerinin batılı sanayii önünde birbirinden koparak bir fakirlik dünyasında birbirine yabancılaşması; böyle bir yabancılaşma içinde sanayileşme olanaklarının gittikçe yitirilmesi; ve böylece modernleşmenin gittikçe bir düş haline gelmesi sonucunu vermiştir. İşte Atatürk devrimciliği Türkiye'ye benimsetilmiş bulunan, zorlanmış bulunan bu rolün reddi devrimciliğidir : onu bu rolü oynamaya zorlayan değer ve kurumların tasviye edilmesi devrimidir.

c — Saltanatçı ve “hâkimiyeti şahsiye”ci mutlakiyet’in reddi.

Batıdan gelen özgürlük-eşitlik-insan hakları yoluyla siyasal otoritenin sınırlanması-siyasal seçim-bu yol ile siyasal iktidara halkın katılması-siyasal sorunların ve kalkınma hususunda duyulan isteklerin, çekilen gereksinmelerin hepsi batılı bir meşrutî siyasal örneği getirmek istiyordu; sorunları müzakere yoluyla çözen bir liberal iktidar uygulamacılığının kurmak ve işletmek istiyordu.

Fakat Osmanlılar buna varamadılar. Batılı kurumlar, yüzeyde ve tasfiye edilmemiş Osmanlı değerleri ve kurumları üzerinde bir yama gibi kaldı.

Yenileşme süreci, aslında bir ikilikten başka bir şey getirmemişti. Bu yüzden yenileşme sürecinin kendisi ve getirdiği kurumlar (yukarıda işaret edilmiştir.) Bu ikilik içinde hem ulusal bir renk kazanmadı, hem de kendi kozmopolitliği içinde aslında batı çıkarlarını koruyuculuk yolunda bir siyasal hukuksal cihazlanmadan ibaret kaldı. Böyle bir cihazlanma da, giderek, saltanatçı bürokrasinin kuvvetlenmesinden başka bir sonuç vermedi. Öyle ki batılı liberal düşüncenin Osmanlı aydınlarını doldurmasına karşın, islâmi “Hukuku hükümranî” fikri, her türlü siyasal ve sosyal kurumun bu hukuku hükümranîye saygılı kalması düşünün her türlü siyasal, sosyal gelişmenin üstünde kaldı.

Böyle olunca Osmanlı aydınlarının düşü olan Meşrutiyet geldiği halde saltanatın mutlakiyeti sürüp gitti. Ayrıca, daha sonraları meşrutiyet yöntemi çok partili seçime, başta basın olmak üzere türlü özgürlük uygulamalarına kavuştuğu halde “hakimiyeti şahsiye” prensibi yerinde kaldı. Öyle ki geleneksel saltanat makamının dine dayalı otoritesi gölgelenip hakimiyeti şahsiye prensibi kalkmış gözüktüğü halde politik ilişkiler alanında bu prensip siyasal seçkinlerin yarattığı oligarşinin, parti merkez oligarşisinin egemenliği biçimi içinde gene sürdü.

İşte Atatürk devrimciliği bu hakimiyeti şahsiyecî mutlakiyet prensibini, hangi biçim altında gözüürse gözüksün reddeden bir devrimcilik olmuştur. Atatürk devrimciliği bu konuda yeni demokratik biçimler altında gözüürse bile, bu biçimlere göre bir işlev sürdüürse bile özündeki mutlakiyet dolayısıyla daima red devrimciliği olmuştur : hakimiyeti şahsiyecîliği kendi bireysel varlığında sürdüüren saltanatın lağvı ile nereye dayanırsa dayansın bir oligarşi teşkil eden kişilerin mutlak otoritesinin lağvı anlamında...

Getrilecek olanlar :

Sosyal anlamda bir devrimcilik dinamiği niteliği kazanan Atatürkçülük böylece kimi değerleri, kurumları red ile yetinmez. Red edeceği değerlerin, kurumların, mekanizmaların kendilerini ve alanlarını göstermekle kalmaz. Bunların yerlerine getirileceklerin genel çizgisini de, çizgilerini de işaret eder.

Yerli âsiaî ve arkaik değerler, kurumlar Türk insanını-gruplarını-tüm toplumunu ümmetçi kültür bağlarıyla bağlıyordu. Atatürk devrimciliği bunların yerine; insanı insan yapan, moral ve düşün alanlarında bilim zihniyetine dayalı bir yeniden kültürleşme, modernleşme değerleri arar. Bu, yaşamın moral ve düşün alanlarında değişim ve gelişim oluşması teşkil eden bir devrimciliğdir.

Yerli ama âsiaî niteliğin değer ve kurumlar üzerinde batılı liberal düşün değer ve kurumlar getirerek aranan yenileşmecilik de beklenen modernleşmeyi vermemiş idi. Ancak geleneksel toplum-düzeysel ve eksik batı özenticiliği ikiliği vermiştir.

Atatürk devrimciliği bu ikiliği silip atacak ve yerine modern uygarlık kaynağından gelen kültürleşme-kurumlaşma yolu ile çağdaşmacılığı açacaktır : Bunun değerlerini, kurumlarını, hayat biçimlerini sürekli olarak arayıp getirecektir. Bu, yerine göre şapkadır. Lâtin köklü Türk harfleridir. Türkçe ezandır. Çağdaş dünyayı yaratan sanat-felsefe-hukuk-yaşam biçimidir.

Tekelci kapitalist emperyalizm Türkiye'ye ucuz ham madde kaynağı, işlenmiş pahalı madde pazarı rolünü vermişti. Bu da beklenen ekonomik kalkınmadan çok uzakta, hatta tam tersinde, maddesel ilişkiler alanında fakirleşmeyi, ve fakat kimi zümrelerin ayrıcalıklarını getirmişti. Böyle bir rolü Türk üretim ve yapım (imal) yaşamını çöktürmüştü de böylece maddesel ilişkiler alanında da fakirleşmiş, birbirinden kopmuş, birbirine ve ülkeye yabancılaşmış bir alt tabakalar çoğunluğu doğmuştu. Ve bunlar, batı sanayi güçlerinin eğemenliği, ve bu eğemenliğin kanatları altındaki ulusallık dışı zümrelerin ayrıcalıkları altında ezilmeye bırakılmıştır.

İşte Atatürk devrimciliği, bir yönü ile de bunları reddederek bunların yerine devletçe düzenli bir ekonomik ilişkiler demeti, özel bölümlü de dahil ekonomiyi ulusa bağlayan bir düzenleme yöntemi getirmeyi arar.

En sonunda Atatürk devrimciliği, batılı liberal kurumlara ve meşrutiyet gibi batılı bir kuruma karşın halâ süren islâmi hukuku hüküm-

rani ve âsiyal merkezîyetçi otoriter prensibine, düşününe bağlı kalmaktan doğan mutlakîyetçi-hakimiyeti şahsiyeci siyasal iktidar ilişkilerini reddedip onun yerine özgürlükçü ve sınırlı otoriteci bir siyasal örgütlenmeyi ve siyasal iktidar uygulamacılığını getirmeyi arar.

Ve böylece siyasal alandaki dinamiği ile düşünülünce Atatürkçülük, demokrasiyi arayan bir devrimciliştir. Bu devrimcilik yaşamın moral ve düşün alanlarında insanı, grubunu, toplumunu yeniden kültürleştirerek modernleştirmeyi aramadır. Halkı, moral-siyasal-sosyal-maddesel yönlerden tüm bağılıklardan kurtarıp, ekonomik bir bağımsızlık içinde tutacak, onun gereği olarak da, tüm devlet düzenlemelerini getirecek, ve böylece, elde edilecek birikimlerle sanayi toplumu haline dönüşmeyi aramadır. Ve en sonunda, kültürleşerek-sanayileşerek, uyanmış halka dayalı bir demokratik siyasal rejimi aramadır.